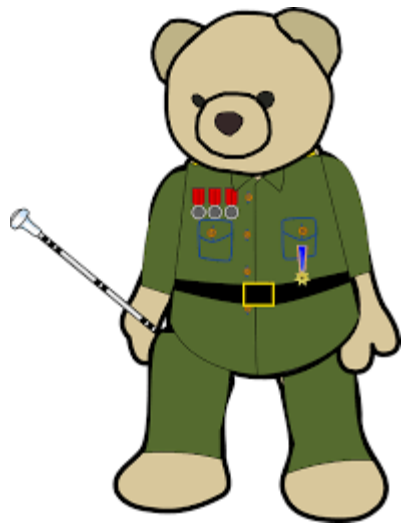

HISTORIE PSYCHIATRIE

Pavla Kremserová

KDO JE TO BLÁZEN?

PRVNÍ ZMÍNKY O PÉČI O DUŠI

- lékař-ranhojič-šaman: prostředník mezi nemocným a přírodními i nadpřirozenými silami
- fungovalo magické myšlení – posedlost zlými duchy

- EGYPT (15 st. př. n. l.)
- Ebersův papyrus – modlitby a zařikávání zlých duchů
- „chrámové léčení“ – hypnotické postupy, léčba spánkem, davová sugesce

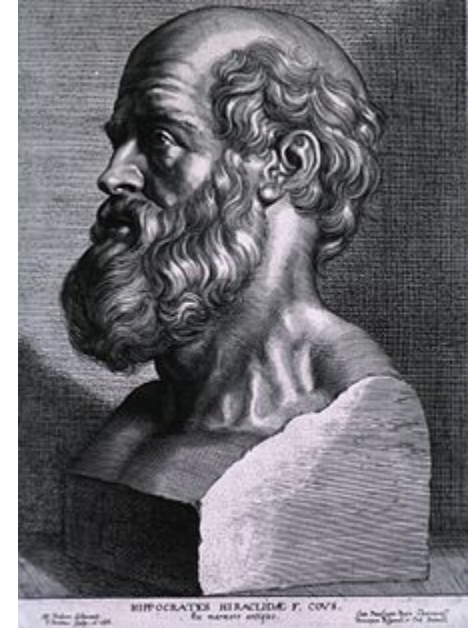
- INDIE (7 st. př. n. l.)
- „mozek je sídlem duše“

PRVNÍ ZMÍNKY O PÉČI O DUŠI

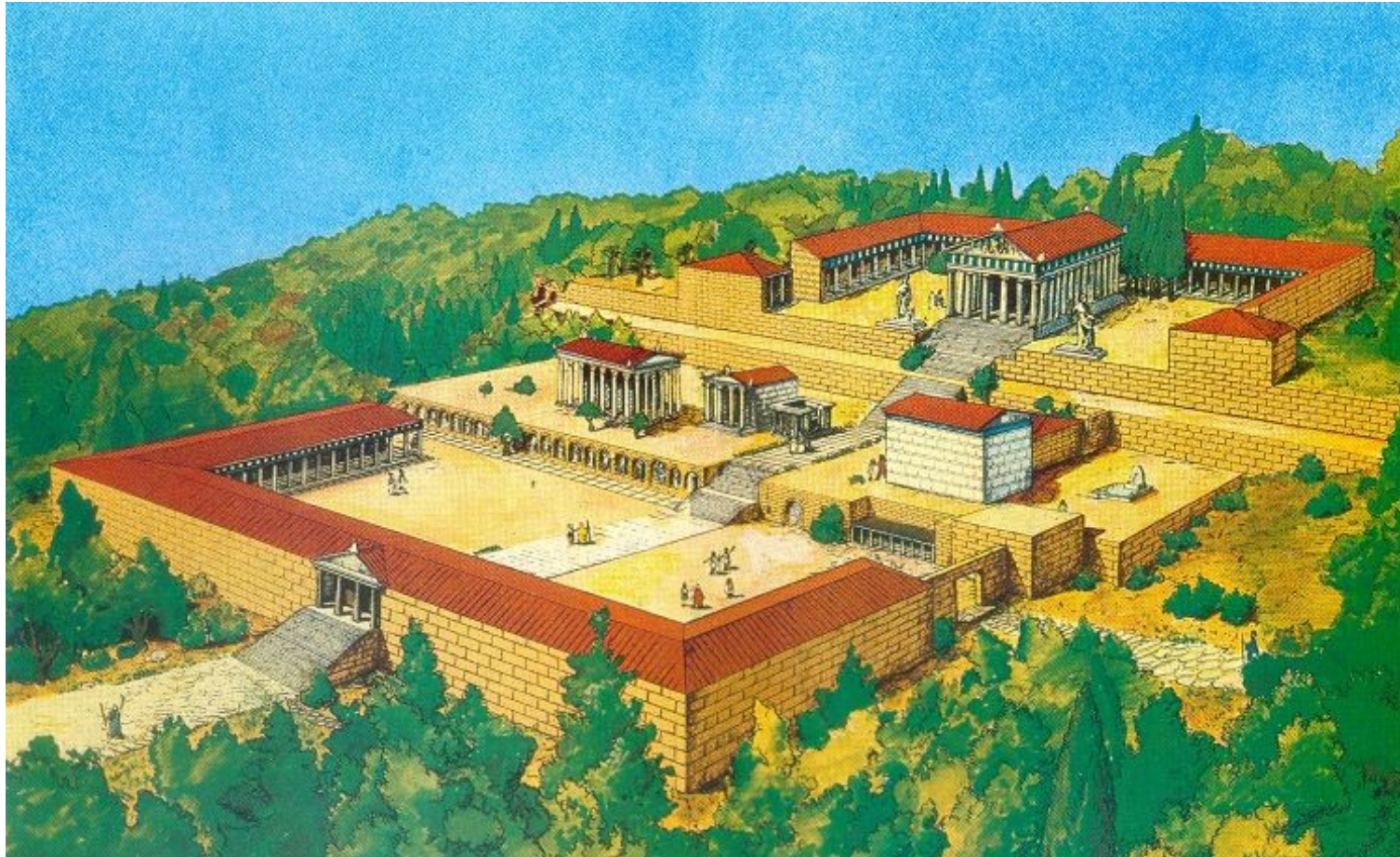
- ANTIKA (1 000 let př. n. l.)
- léčba nemocí v pravomoci boha Asklepia → asklepiony
 - lékařská zařízení lázeňského typu
 - posilující procedury a směs psychoterapeutické a duchovní péče
- pojem psychoterapie pochází od Platóna

HIPPOKRATÉS

- 460 př. n. l. – 377 př. n. l.
- „otec medicíny“
- Hippokratova přísaha
- působil na ostrově Kos v Řecku, lékařská škola
- vnitřní nemoci jako důsledek nerovnovážném rozmístění základních lidských šťáv: krev, hlen, žluč a černá žluč
- každá šťáva se u člověka projevuje jinak
- léčil celého člověka ne jen nemoc
- navázal na něj Galenos

ASKLEPION, KOS, ŘECKO

ASKLEPION, KOS, ŘECKO

GALENOS

- 126 n. l. – 200/216 n. l.
- formulace typologie temperamentů

CLAUDE GALIEN

TEMPERAMENT – TYPOLOGIE

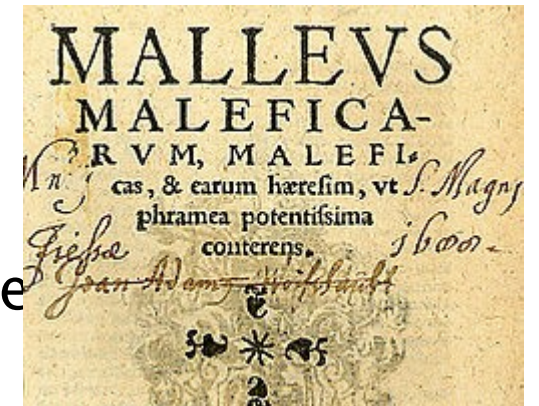
STŘEDOVĚK

- medicína se rozvíjela dále (a navazovala na antiku) v arabském světě
 - empirická diagnostika léčby
 - slavní medici: Avicenna, Averroes → navazovali na Hippokrata a Galena
- v Evropě přešla medicína do rukou církve
- „doba temna“ – duševní nemoci opět démonizovány
 - existovaly lékařské školy, ale péče o duševně nemocné byla kombinace předsudku a pověry s pozůstatky římského lékařství
 - u duševně nemocných bylo riziko, že nemoc bude vykládána jako hřích nebo posedlost
 - poruchy chování a konflikt s normami okolí se zobecňovalo jako posedlost ďáblem
 - dílo: Malleus maleficarum (Kladivo na čarodějnice)

MALLEUS MALEFICARUM

- r. 1487
- autoři: dominikánští mniši
- stala se příručkou pro diagnostiku a léčbu spolčení s ďáblem
- hon na čarodějnice v Evropě vrcholil v 16. století
- postupně lékaři hájili individuální přístup k duševně nemocným
- X
- belgický Gheel, od 13. století
- útulek kombinoval komunitní péči a dlouhodobý noční stacionář

STATUS DUŠEVNĚ NEMOCNÉHO

- velmi záleželo na sociálním zázemí a movitosti pacienta!
- umísťování do špitálů spolu s žebráky, tuláky a zlodějíčky
 - zajištění dohledu a přežití
 - kruté zacházení od dozorců
 - veřejně vystavování za peníze
- umísťování na tzv. lodě bláznů (Narrenshiff), pluli po německých a vlámských zemích nebo věží bláznů (Narrenturm)
- „Bedlam“ – Bethlem Royal Hospital v Londýně
- povolené návštěvy komukoli, kdo se chtěl podívat na „blázny“
- omezování, pouta, klystýry, diety, pouštění žilou, rtuťové preparáty, pálení vlasové části lebky horkými železnými tyčemi

LODĚ BLÁZNŮ

NARRENTURM - VÍDEŇ

ODPŮRCI DÉMONOLOGIE

- Paracelsus (1493-1541)
 - nemoc je důsledkem změny chemické skladby lidského organismu
- Johan Weyer (1515-1588)
 - otec psychiatrie, první psychiatr, bojoval proti démonologii
- Felix Platter (1536 – 1614)
 - tvůrce systematické klasifikace duševních chorob
 - „vrátil psychiatrii zpět do rukou lékařů“ – vznik duševních poruch vidí v onemocnění mozku
- Erasmus Rotterdamský – Chvála bláznovství
- René Descartés

PSYCHIATRIE V 19. A 20. ST.

- revoluce v psychiatrii během Francouzské revoluce
- lékař Philipp Pinel, vedoucí nemocnice Salpêtrière (1795)
- „násilí a neklid nemocných způsobují omezení, pouta a nesvoboda“
- „zbavil duševně nemocné pout“
- „žádná omezení“ – heslo institucí, založeno na léčbě mravní výchovou, pěstování volných a morálních vlastností
- další významný lékař, Pinelův žák Jean E. Esquirol
- v 19. století vznik ústavů po celé Evropě - nedokázaly vrátit nemocné do společnosti, poskytovaly aspoň útočiště nemocným a „ochranu“ společnosti

VZNIK PSYCHIATRIE

- poprvé pojem použil německý lékař Christian Reil v roce 1808
- zvětšovala se klasifikace potíží a diagnostika kategorií
- spory lékařů o původu nemoci
 - netělsná příčina - léčení pěstováním duchovních hodnot x duševní nemoci onemocnění mozku
- postupně podrobné studie mozku a vliv na duševní zdraví
- a další a další dělení duševních poruch
- duševní nemoci se v průběhu 20. století členily na:
 - organické
 - exogenní (vnější příčiny)
 - endogenní („vnitřní“ a špatně přístupné příčiny)
- významní psychiatři: Emil Kraepelin (1856-1926), Eugen Bleuer (1857-1939), Ernst Kretschmer (1888-1964) – typologie podle stavby těla, Jean Charcot (1825-1893) – hysterie a hypnóza

NEJ ZMĚNY VE 20. STOLETÍ

- objevení psychofarmak
- psychoanalýza
- sociální psychiatrie (léčba a udržení pacientů v jejich obvyklém prostředí, ve společenství s ostatními)

PSYCHIATRIE V ČESKÝCH ZEMÍCH

- v roce 1755 ruší Marie Terezie (pod vlivem osobního lékaře Van Swetena) zákon o čarodějnictví
- v roce 1790 v Praze první ústav věnovaný péči o duševně nemocné
- významní psychiatři:
 - Josef Riedl (1803-1870), uznávaný v zahraničí
 - Arnold Pick - Pickova nemoc (atrofie čelních laloků)
 - Benjamin Čumpelík
 - Karel Kuffner - 1. učebnice psychiatrie
- Ústavy pro choromyslné
 - Brno - Černovice (1863)
 - Praha - Bohnice (1909)

PSYCHIATRIE DNES

- zkrácení doby hospitalizace
- posílení lékařské péče
- změna charakteru léčeben
- lepší osvěta duševně nemocných i společnosti

ZDROJE

- Hosák, L., Hrdlička, M., & Libiger, J. (2015). Psychiatrie a pedopsychiatrie. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum.
- Svoboda, M., Češková, E., & Kučerová, H. (2012). Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy (Vyd. 2.). Praha: Portál.